

CDA

CDA

Tynaarlo

Het Groene Alternatief

Verkiezingsprogramma 2018 – 2022

Tynaarlo

Van links naar rechts:

Hanneke Wiersema
Henk Middendorp
Femmo Haisma
Margaretha Dijkman-de Vries
Klaas Knot

Inhoudsopgave

Inleiding

1. Waarden en traditie
2. Openbare Orde en Veiligheid
3. Leefbaarheid door Bereikbaarheid
4. Goed Werk
5. Iedereen aan het werk
6. Toerisme en Recreatie
7. Kunst en cultuur
8. Sociale samenhang
9. Openbare ruimte en gezondheid
10. Zorg voor elkaar
11. Omgeving en kwaliteit
12. Energie en duurzaamheid
13. Financiën

Inleiding

In de afgelopen periode heeft het CDA-medeverantwoordelijkheid gedragen voor het college van Burgemeester en Wethouders. Dankzij deze collegedeelname hebben we veel zaken uit ons verkiezingsprogramma kunnen realiseren. Met name noemen we onze vasthoudendheid in het dossier “Groningen Airport Eelde”, de respijtzorg voor onze ouderen, onze voortdurende inzet op digitale en fysieke bereikbaarheid van onze gemeente en een van de laagste gemeentelijke belastingen in de Provincie Drenthe!

Ook voor de volgende periode gaan wij onze verantwoordelijkheid niet uit de weg en willen we graag verder bouwen op wat er in de afgelopen vier jaar is tot stand gebracht.

Wij laten ons daarbij opnieuw leiden door de uitgangspunten van het CDA:

- **Rentmeesterschap**
(Een duurzame samenleving)
- **Solidariteit**
(Opkomen voor hen die dat zelf niet kunnen)
- **Publieke gerechtigheid**
(Pal staan voor de menselijke waardigheid)
- **Gespreide verantwoordelijkheid**
(De overheid neemt bij voorkeur deel in burgerinitiatieven, burgers zijn medeverantwoordelijk voor hun eigen omgeving).

Daarnaast wil het CDA-Tynaarlo inspiratie halen uit het zogenaamde Rijnlandse model.

In het Rijnlands denken liggen verantwoordelijkheden zo dicht mogelijk bij de burgers. De overheid ondersteunt initiatieven van onderop en zorgt voor een sociaal vangnet. Daarbij is het model gericht op consensus. We gaan uit van de dingen waarover we het eens zijn en streven naar een gemeenschappelijk doel: het welzijn van de inwoners van de gemeente Tynaarlo.

Dit alles heeft ook gevolgen voor het gemeentelijk apparaat dat dus in staat moet zijn op deze burgerinitiatieven adequaat te reageren, inclusief de bijbehorende financiële middelen om zaken verder te brengen.

Met de decentralisaties heeft de gemeente er een aantal taken bijgekregen die van rechtstreekse invloed zijn op de burgers. Ons uitgangspunt “niemand tussen wal en schip” willen we ook de komende periode vasthouden!

In de afgelopen periode is er veel geïnvesteerd in scholen, sportvoorzieningen, etc. In de komende tijd zal dit tot een afronding komen. Daarmee komt het voorzieningenniveau in de hele gemeente op het gewenste peil!

Samen met anderen willen we ons inspannen om van Tynaarlo een gemeente te maken waar het prima wonen, werken en recreëren is.

Een gemeente die we door willen geven!

1. Waarden en traditie

Als CDA kiezen wij voor een beter Nederland. Voor een positief antwoord op de terechte zorgen van vele mensen, een doordacht perspectief op hoe het anders kan. En beter. Voor ons begint dat perspectief bij de waarden die we met elkaar delen, de waarden waarop onze samenleving is gebouwd. Als we zeker zijn over die waarden en tradities kunnen we de onzekerheid en uitdagingen van deze tijd aan. Als we 'nee' durven zeggen tegen het onfatsoen, de mateloosheid en het doorgeschoten individualisme, bouwen we een sterke samenleving waar respect en saamhorigheid de norm zijn en gemeenschapszin de belangrijkste waarde.

Veel mensen ervaren hun eigen leven als goed, maar maken zich zorgen over hoe wij met elkaar omgaan. Hoffelijkheid op straat, respect voor elkaar, iets over hebben voor de ander en niet altijd en overall het eigen belang vooropstellen: dat zijn waarden die in allerlei Nederlandse tradities, lokaal en nationaal, al generaties lang worden doorgegeven. Onze waarden halen wij uit het christelijk sociaal denken. Waarden en tradities helpen ons om ons thuis te voelen in een onrustige wereld. Christendemocraten koesteren de waarden die vastigheid geven en de tradities die onze samenleving bijeen helpen houden.

In onze wereld voelen veel mensen zich boos en onzeker, aan hun lot overgelaten of vervreemd van de omgeving waarin ze leven. Die onzekerheid ontnemt het vertrouwen in de toekomst. Als christendemocraten leggen wij ons niet neer bij die somberheid. Wij ontkennen de problemen en zorgen niet; wij pakken ze aan!

1.1 Standpunten

- Het gemeentebestuur is betrouwbaar en transparant en staat naast de inwoner. Bestuur en inwoners werken samen op basis van gelijkwaardigheid.
- De gemeente ondersteunt activiteiten uit de samenleving die zijn gericht op binding en ontmoeting tussen inwoners onderling.
- De gemeente ondersteunt lokale traditionele activiteiten zoals onder andere de Zuidlaardermarkt, het Eelder Bloemencorso en de Vriezer Markt.

2. Openbare Orde en Veiligheid

Openbare orde en Veiligheid is een gezamenlijke verantwoordelijkheid. Veiligheid is een basisbehoefte in een sterke samenleving waarin mensen zich thuis en geborgen voelen. Dit geldt te meer voor gezinnen met kinderen en voor ouderen. Een veilige gemeente vraagt om stevige maatregelen. Geen woorden, maar daden. Wij richten ons in het bijzonder op het tegengaan van criminaliteit die een grote impact heeft op het slachtoffer, diens directe omgeving en het veiligheidsgevoel in de maatschappij, zoals woninginbraken. Maar ook op thema's als verkeersoverlast, veilige schoolomgeving en openbare ruimte en overlast van rondhangende jongeren en vandalisme.

Mensen zelf vormen de basis voor veiligheid en leefbaarheid. Een actieve houding en betrokkenheid van inwoners bij een veilige en leefbare woonomgeving is daarom belangrijk. Dit gaat niet zonder sociale samenhang en het elkaar kunnen aanspreken op (kleine) misstanden.

Inwoners, politie en gemeente gaan met elkaar in gesprek over de veiligheid in de buurten. De gemeente informeert de inwoners actief over preventieve maatregelen en laat hen meedenken over oplossingen van veiligheidsvraagstukken in de buurt.

2.1 Standpunten

- Met buurt WhatsApp-groepen kunnen mogelijk onveilige situaties gezamenlijk worden aangepakt en kan worden gezorgd voor een veilig en prettig leefklimaat. Naast het aspect van veiligheid kunnen de groepen ook invulling geven aan "zorg voor elkaar".

Veel coffeeshops en de achterliggende handel en productie zijn in handen van de zware, georganiseerde misdaad. De productie van synthetische drugs is fors toegenomen, dit met alle risico's voor omwonenden, de volksgezondheid en de veiligheid.

- Illegale handel in drugs, straatverkoop en illegale verkooppunten moeten hard worden aangepakt in plaats van dit toe te staan of te gedogen.

3. Leefbaarheid door Bereikbaarheid

Een sterke samenleving waarin we omzien naar elkaar kan niet bestaan zonder de fysieke mogelijkheid met elkaar in contact te treden. Bereikbaarheid is daarom niet alleen een ruimtelijk, maar ook een sociaal vraagstuk. Goed onderhouden wegen en fietspaden om openbaar vervoer, auto's en fietsers op een veilige en goede manier hun plek van bestemming te laten bereiken zijn daarvoor wat het CDA betreft cruciaal.

Een volledig dekkend mobiel netwerk en digitale infrastructuur en snel internet vormen een basisvoorziening voor een innovatieve economie. Tevens is deze digitale en mobiele bereikbaarheid een basisvoorziening voor de leefbaarheid en veiligheid. In een deel van Nederland, met name in het buitengebied, is de digitale infrastructuur en mobiele bereikbaarheid niet voldoende aanwezig.

3.1 Standpunten

- Het CDA wil dat zo veel mogelijk dorpen, evenals Groningen Airport Eelde (GAE), worden aangesloten op de aan te leggen snelle fietsverbinding van Assen naar Groningen; eventuele belemmeringen moeten worden weggehaald.
- Het CDA ziet Groningen Airport Eelde als een belangrijke toegangspoort voor het Noorden. Activiteiten om de effectiviteit van GAE op economisch gebied te stimuleren willen we faciliteren.
- Optimale digitale bereikbaarheid oftewel glasvezel moet mogelijk zijn voor alle inwoners van Tynaarlo. De gemeente moet initiatieven hiertoe ondersteunen.
- Alle inwoners van de gemeente Tynaarlo moeten goed via de mobiele telefoon bereikbaar zijn. Dit is momenteel niet in alle delen van de gemeente het geval. Alerts via de mobiele telefoon worden niet ontvangen, dit heeft impact op de veiligheid.

4. Goed Werk

Met de Participatiewet zijn gemeenten meer verantwoordelijk gemaakt voor het leiden naar werk. Het CDA wil zich inzetten voor betaald werk voor diegenen die dat kunnen en willen. Werk is belangrijk voor inkomen, zelfontplooiing en sociale contacten.

De gemeenten staan door de Participatiewet voor een grote opgave met werkgevers, UWV, onderwijs, WSW-bedrijf en particuliere organisaties als uitzendbureaus. Ook voor mensen waar betaald werk een brug te ver is, is participatie van belang. Voor ons is de tegenprestatie dan een middel om mensen te activeren die nu wel een uitkering ontvangen, maar verder niet participeren. Dat zij actiever worden is beter voor henzelf, hun omgeving en ook voor de samenleving. Uiteindelijk kan ook de tegenprestatie een eerste stap zijn in de richting van een betaalde baan.

Bedrijvigheid en ondernemerschap draagt bij aan de vitaliteit van de dorpen. Mensen werken als werknemer of starten een eigen bedrijf. Naast algemene bedrijvigheid is de specifieke bedrijvigheid in een dorp veelal (cultuur)historisch bepaald. Duurzame werkgelegenheid kan worden bevorderd door het koesteren van de historische bedrijfstak, en dus de kennis, en door het gericht aantrekken van bedrijven en instellingen (onderwijs, zorg) die hier waarde en kennis aan toevoegen.

Kennisdelen is van deze tijd. Startende jonge ondernemers wisselen graag kennis uit en delen voorzieningen. Dit om kosten te drukken, contacten te op te bouwen en aanvullende diensten richting elkaar te kunnen verlenen. Wij willen deze “flexible workspaces” en daarmee (startende) ondernemers stimuleren om te groeien.

Het CDA wijst hier met name op mogelijkheden rondom Groningen Airport Eelde.

4.1 Standpunten

- Het CDA wil ruimte bieden voor experimenten op het gebied van werk en inkomen om mensen in situaties met beperkte mogelijkheden nieuwe perspectieven te kunnen bieden.
- Het CDA kiest vanuit zijn uitgangspunt van rentmeesterschap nadrukkelijk voor het stimuleren van sociaal ondernemerschap waarbij de winst van het bedrijf bijdraagt aan het geven van kansen aan mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt.
- Voor het CDA zijn familiebedrijven en MKB-bedrijven de motoren waar de samenleving op draait
- Het CDA waardeert ondernemerschap en wil dat waar mogelijk in de verschillende bedrijfsfasen stimuleren in ontwikkeling.
- We willen startende en kleine ondernemers ondersteunen om gebruik te maken van leegstaande winkels, bedrijfsgebouwen of overheidspanden voor (gezamenlijke) bedrijfshuisvesting.

5. Iedereen aan het werk

Iedereen doet mee en mag zijn of haar talent inzetten en daarvoor erkenning krijgen. Wie geen betaald werk verricht kan op andere manieren een maatschappelijke bijdrage leveren.

Het is helaas niet reëel om te veronderstellen dat alle oudere werklozen op korte termijn een vaste baan kunnen vinden. Vaak zijn deze mensen (wel) op een andere manier in de samenleving actief, bijvoorbeeld als vrijwilliger of mantelzorg.

Die inzet verdient waardering van de samenleving en daarom staan wij een vrijstelling voor van de sollicitatieplicht voor werkzoekenden boven de 60 jaar die structureel en gedurende meerdere dagen per week vrijwilligerswerk doen of mantelzorg bieden.

5.1 Standpunten

- Het CDA vindt dat van mensen in een uitkeringssituatie, waar mogelijk, een tegenprestatie mag worden gevraagd.
- De regelingen waarop werkgevers een beroep kunnen doen wanneer zij mensen met een arbeidsbeperking in dienst nemen, loonkostensubsidie of loondispensatie, willen wij versterken en vereenvoudigen. Hierin moet de gemeente zelf tevens het goede voorbeeld geven.

6. Toerisme en Recreatie

Nederlandse gemeenten kennen een rijke, eigen cultuur. Of het nu gaat om monumentale gebouwen, culturele gebruiken of kenmerkende feesten; zij vormen voor mensen gedeelde herkenningspunten, momenten waarop het gemeenschappelijke wordt beleefd en uitdrukkingswijzen van identiteit. De overheid heeft noch bij de vorming noch bij de bescherming van cultureel erfgoed een centrale rol, maar kan bij het bewaren van wat voor de lokale gemeenschap van waarde is een ondersteunende rol spelen.

De gemeente Tynaarlo is aantrekkelijk voor toeristen en recreanten uit binnen- en buitenland. Toeristen en recreanten zoeken naar ervaringen en beleving van een gebied of een dorp. Ook voor de eigen inwoners wordt het steeds belangrijker dat belevingen geboden worden. Voor ondernemers worden de overlevingskansen groter als meer toeristen en recreanten de gemeente bezoeken.

Vanuit de historie, omgeving en bevolking kan het specifieke karakter van de dorpen in Tynaarlo worden ontdekt. Als dit gebeurt met hulp en betrokkenheid van de lokale bevolking en bedrijven, ontstaat vanzelf een ambassadeursgroep die na het vaststellen van de karakterschets ook kan bijdragen aan de marketing van het beleid.

Voor het CDA is cultuureducatie in brede zin belangrijk. Via het onderwijs kan worden kennisgemaakt met de lokale cultuur en geschiedenis, en worden vaardigheden aangeleerd in de omgang ermee.

6.1 Standpunten

- Het CDA wil zoveel mogelijk inspelen op het unieke van de gemeente, zoals bijvoorbeeld het landschap rond de Drentsche Aa, het Zuidlaarder- en Paterswoldsemeer, de landgoederen gordel, het fietspadenstelsel, de Horeca en recreatiebedrijven.
- Promotie van lokale kleinschalige activiteiten, bijzonderheden en bezienswaardigheden van onze kernen moeten samengevat en centraal digitaal worden bekendgemaakt op bijvoorbeeld een kernwebsite. Toeristen en recreanten kunnen zo beter onze lokale juwelen vinden en beleven.
- Het CDA wil ondernemers stimuleren die gezamenlijk dagprogramma's ontwikkelen om toeristen en bezoekers langer te binden in een bezoek aan het dorp, gebied of activiteit.

7. Kunst en cultuur

Cultuur is belangrijk voor mens en samenleving. Het draagt onder meer bij aan de persoonlijke ontplooiing van mensen en een gevoel van verbondenheid binnen gemeenschappen. Met cultuur zijn dus persoonlijke en maatschappelijke waarden gemoeid. Soms leidt dat in onze diverse samenleving ook tot spanningen, vooral wanneer mensen zich in hun (culturele) identiteit voelen aangetast. Maar het belangrijkste is dat we met elkaar proberen te bewaren wat voor onze geschiedenis, traditie en cultuur van waarde is. De overheid heeft daarin niet noodzakelijk het primaat, maar bewaakt de randvoorwaarden en ondersteunt maatschappelijke partners, zoals scholen en culturele instellingen. Daarom vinden wij het van belang dat laagdrempelige voorzieningen voor het beoefenen van muziek en voor het lezen beschikbaar blijven, juist ook voor ouderen en mensen die minder gebruik maken van andere culturele voorzieningen.

De gemeente Tynaarlo kent een rijke cultuur met verschillende musea, toneelverenigingen, koren, ensembles, bands, fanfares, festivals, etc. Het CDA Tynaarlo is van mening dat deze culturele infrastructuur gefaciliteerd moet worden.

Cultuur stimuleert de ontwikkeling van kinderen en daarom is het wat het CDA betreft blijvend van belang dat alle kinderen in de gemeente Tynaarlo zich kunnen ontwikkelen op het gebied van muziek, toneel en andere vormen van culturele vorming. Wij willen dat doen met behulp van bestaande organisaties.

Voor het CDA is cultuureducatie in brede zin belangrijk. Via het onderwijs kan worden kennisgemaakt met de lokale cultuur en geschiedenis, en worden vaardigheden aangeleerd in de omgang ermee.

7.1 Standpunten

- Voor het CDA is cultuureducatie in brede zin belangrijk. Via het onderwijs kan worden kennisgemaakt met de lokale cultuur en geschiedenis, en worden vaardigheden aangeleerd in de omgang ermee.
- Het CDA pleit voor een cultuurbudget voor de musea om een aantal aansprekende (inter)nationale tentoonstellingen in de gemeente Tynaarlo te laten realiseren.

8. Sociale samenhang

Het CDA is dé partij van de samenleving, het is als geen ander in staat de balans te vinden tussen individuele verantwoordelijkheid en solidariteit. Inwoners, vrijwilligers, lokale ondernemers, verenigingen en geloofsgemeenschappen hebben vaak waardevolle ideeën over de zorg voor elkaar. Daarom is een structureel overleg met deze organisaties van belang.

Het welbevinden van mensen staat voor het CDA centraal. Het CDA gaat hierbij uit van het concept positieve gezondheid. In dit concept wordt gezondheid gezien als het vermogen van mensen om met de fysieke, emotionele en sociale levensuitdagingen om te gaan en zoveel mogelijk eigen regie te voeren. Mensen zijn daarvoor in de eerste plaats zelf verantwoordelijk. Voorkomen is beter dan genezen. Vaststaat dat de kosten van investeringen in welzijn, cultuur en sport minder hoog zijn dan zorgkosten. De opgave voor de gemeente is om, samen met de gemeenschap (inwoners, maatschappelijke organisaties, (commerciële) sportaanbieders en informele sportgroepen, te zorgen voor een gezonde leefomgeving voor iedereen.

Verenigingen met al hun vrijwilligers zijn het cement van de samenleving. Daar leren jongeren dat sport leuk is, samen te werken, om te gaan met teleurstellingen, de handen uit de mouwen te steken, respect te hebben voor gezag (trainer, scheidsrechter) en wellicht zelfs mee verantwoordelijkheid te dragen voor het beheer en onderhoud van een terrein.

Door jongeren te laten bewegen leveren verenigingen een belangrijke bijdrage aan het tegengaan van overgewicht. Daarom vinden wij het belangrijk dat ieder kind kan sporten of zich kan ontwikkelen via muziek, toneel of andere culturele vorming. Ook is meer bewegen vaak onderdeel van het behandelplan van een jongere met psychische problemen. Het CDA vindt het belangrijk dat jongeren die extra uitdagingen in het leven ervaren, juist bij verenigingen succeservaringen op kunnen doen.

Naast het sporten in verenigingsverband, sporten steeds meer mensen in ongeorganiseerd verband. Hierdoor ontstaan nieuwe, lichte sportgemeenschappen. De openbare ruimte is hiermee op dit moment de grootste sport- en beweeg accommodatie van Nederland. De fysieke en sociale omgeving zijn, veelal onbewust, van invloed op het beweeggedrag van mensen. Aanpassingen in de omgeving (openbare ruimte sportiever inrichten en de sportieve ruimte meer openbaar maken) kunnen ervoor zorgen dat lichamelijke activiteiten onderdeel worden van de dagelijkse routines van mensen en het beweegniveau van een wijk, buurt of dorp omhooggaat. Het is zodoende een lokale verantwoordelijkheid om de openbare ruimte samen met de inwoners (actief burgerschap) 'beweegvriendelijk' in te richten, zodat het meer mensen uitnodigt om te sporten, bewegen, spelen en elkaar te ontmoeten. Hiermee draagt de gemeente bij aan het verlagen van de drempel om lichamenlijk actief te worden en zo lang als mogelijk fit en vitaal te blijven.

8.1 Standpunten

- Het CDA wil dat geïnvesteerd wordt in vrijwilligers zodat zij goed om kunnen gaan met jongeren die specifieke aandacht vragen. Ook is het belangrijk dat zij de weg weten te vinden als zij het gevoel hebben dat de situatie van een van hun jeugdleden 'niet pluis' is.
- Het CDA wil het inrichten van gemeentelijk groen tot buurtmoestuinen stimuleren.

Deelnemers aan de moestuin wonen in de buurt en in de tuin worden gezamenlijk groenten, fruit, kruiden en/of bloemen geteeld. Een buurtmoestuin kan geplaatst zijn op een dak, op stukjes openbaar groen van de gemeente, of op (tijdelijk) braakliggende bouwgrond. Soms wordt er gezamenlijk geteeld; andere keren is de grond in individuele stukken verdeeld. Een buurtmoestuin is zo bijzonder omdat het verschillende onderwerpen aansnijdt, zoals gezond voedsel, biodiversiteit, samenwerking binnen een buurt, natuureducatie, enzovoort.

9. Openbare ruimte en gezondheid

Bewegen is zoals gezegd heel belangrijk, als ontspanning en als voorwaarde voor een gezond leven. Maar sport heeft ook een andere functie: het brengt mensen samen en maakt mensen weerbaar. Sport speelt ook een belangrijke rol bij het overbrengen van waarden en vaardigheden die in het gewone leven onmisbaar zijn, zoals teambelang en respect voor de ander.

De positieve effecten van groen op onze gezondheid zijn bewezen. Mensen met een groene woonomgeving voelen zich gezonder. Spel-, sport- en ontmoetingsruimten dragen bij aan preventieve gezondheidszorg, sociale ontwikkeling van kinderen en sociale ontmoeting in de buurt. We hebben te maken met het welbevinden van iedereen. We streven dan ook naar Inrichting van openbare ruimte die recht doet aan iedereen.

9.1 Standpunten

- Het CDA vindt dat speelplekken moeten functioneren als ontmoetingsplek voor jong en oud, uit de hele buurt, met voor de verschillende leeftijdscategorieën voorzieningen. Voor mensen met en zonder beperking.
- Het CDA wil de groene openbare ruimte aantrekkelijker maken voor bewegen en ontmoeting. De gemeente moet collectieve oplossingen die inwoners zelf bedenken faciliteren om beter voor elkaar te kunnen zorgen.
- De gemeente geeft het goede voorbeeld door het groen ecologisch te onderhouden, bijvoorbeeld door geen of zo weinig mogelijk chemische middelen te gebruiken.
- Het CDA vindt dat de gemeente ondersteunend moet zijn in kansen aan groene buurtprojecten door bewoners zelf geïnitieerd en ontwikkeld, zoals buurttuinen, buurtmoestuinen, etc.
- De gemeente kan buurtbudgetten beschikbaar stellen aan buurten en wijken ter bevordering van de leefbaarheid waarmee inwoners zelf werkzaamheden in hun buurt kunnen of laten uitvoeren. Een dorpen-coördinator is in dat verband belangrijk voor het onderhouden van goede contacten.
- Het CDA wil een beweegvriendelijke omgeving door de openbare ruimte sportiever in te richten. Voorbeelden zijn:
 - (Fiets)routes, zoals fietssnelwegen. De fietssnelwegen nodigen uit om langere afstanden af te leggen en recreatief eerder op de fiets te stappen.
 - (Multifunctionele) sport- en speelplekken, zoals outdoor fitness en beweegtuinten in combinatie met andere sport -en speelvoorzieningen.
 - Groene buitenruimte, zoals buurttuinen, natuurlijke speelplekken en wijkboerderijen. De positieve effecten van groen op onze gezondheid zijn bewezen.

10. Zorg voor elkaar

Zorg heb je nodig als je ziek bent of leeft met een handicap of beperking. De meeste mensen die zorg nodig hebben willen dit zo goed en lang mogelijk in hun eigen omgeving organiseren. Wij willen deze zorg dicht bij huis zo goed mogelijk organiseren, zodat de professionele zorg en ondersteuning kan aansluiten bij de keuzes van mensen en zichzelf de regie kunnen houden.

Mantelzorgers zijn de zachte kracht in de zorg voor ouderen, gehandicapten en chronisch zieken. Mantelzorgers vinden het normaal om te zorgen voor een hulpbehoevend(e) familielid of kennis.

Daarnaast moet de dagopvang en de respijtzorg in de gemeente op orde zijn zodat mantelzorgers van tijd tot tijd even op adem kunnen komen.

Voor het CDA is van belang dat:

- de mantelzorger of ouderenadviseur een vaste positie heeft bij het keukentafelgesprek.
- Mantelzorgers, als ervaringsdeskundigen, worden betrokken bij het opstellen en de uitvoering van het beleid.
- het plaatsen van tijdelijke mantelzorgunits mogelijk is naast of nabij de woning van degene die zorg behoeft.
- Dat professionele ondersteuning georganiseerd wordt voor informatie, advies of praktische ondersteuning voor mantelzorgers.

De problematiek rondom verwarde personen wordt steeds groter. De gemeente is hiervoor verantwoordelijk. Beschikbaarheid van 24-uursopvang is daarom belangrijk.

Eenzaamheid is een groot probleem in onze samenleving. Het komt in alle leeftijdscategorieën voor, maar vooral onze ouderen zijn een kwetsbare groep. De zorg en aandacht voor ouderen is een verantwoordelijkheid van ons allemaal, van familie, burens, kennissen en verenigingen. Om eenzaamheid tegen te gaan willen wij inzetten op het versterken van bestaande maatschappelijke en sociale verbanden en ouderen stimuleren om ook zelf op zoek te gaan naar sociale contacten.

Voor het CDA is eenzaamheidsbestrijding een speerpunt in het zorg- en welzijnsbeleid.

10.1 Standpunten

- Wij ondersteunen lokale en regionale initiatieven, waarbij buurten, verenigingen, bedrijven, kerken, etc. met elkaar alledaagse zorg voor ouderen en zieken in hun eigen omgeving organiseren.
- Wij vinden dat de gemeente zich moet inzetten voor het verlenen van zorg als er redelijkerwijs geen mantelzorg is om de noodzakelijke zorg op te vangen.
- De gemeente staat naast de mantelzorgers en faciliteert ze, bijvoorbeeld door individuele coaching en training.
- Wij willen een gemeentelijke aanpak van eenzaamheid, waarbij ouderen die in isolement dreigen te raken, in samenspraak met de ouderenbonden, regelmatig worden bezocht.
- Wij stellen voor het onderwerp eenzaamheid tijdens het 'keukentafelgesprek' aan de orde te laten komen.
- We vinden dat het belangrijk is dat vrijwilligers en professionals tijdig (leren) signaleren wanneer eenzaamheid zorgwekkende vormen gaat aannemen. Op deze manier kan er tijdig informele ondersteuning of zo nodig professionele interventies in gang worden gezet.
- Voor onze ouderen moet voldoende dagopvang en woonruimte beschikbaar zijn opdat Tynaarlo een plaats kan zijn waar je waardig oud kunt worden en schuilplaats is voor de meest kwetsbaren.
- Het CDA vindt, dat de gemeente in dit kader eens per jaar direct of indirect contact heeft met alle inwoners van 75 jaar en ouder.

11. Omgeving en kwaliteit

Onze boeren en tuinders leveren een grote bijdrage aan onze eerlijke economie. Zij zorgen voor gezond, veilig en goed voedsel en de mooiste bloemen en planten voor consumenten over de hele wereld. Bovendien spelen zij een belangrijke rol bij het duurzame beheer van natuur en groen in Nederland. Veel boeren en tuinders hebben decennia oude en trotse familiebedrijven die hechten aan waarden als duurzaamheid, goed werkgeverschap en het creëren van waarde voor de samenleving.

Het CDA hecht veel waarde in het leven in goede gezondheid in een groene omgeving. Zo hebben bomen veel blad en zijn een sta-in-de-weg voor de wind. Hierdoor zijn bomen het meest efficiënt om verontreiniging uit de lucht te filteren en de concentraties van schadelijke stoffen te verlagen. Behalve het verbeteren van de luchtkwaliteit dragen groen en bomen ook bij aan de biodiversiteit. Daarom wil het CDA, in het kader van haar rentmeesterschap, niet alleen de omgevingskwaliteit koesteren, maar ook verder optimaliseren door meer bos en park aan te leggen en te zorgen voor meer groen in te ontwikkelen nieuwbouwwijken.

Wij geloven niet in de traditionele tegenstelling tussen stad en platteland. Veel verstedelijkte gebieden zijn in hun buitengebied verweven met agrarische gebieden. Het is belangrijk om niet alle agrarische grond in en rondom steden te bestemmen voor projectontwikkeling of natuurgebied. Daarnaast kan de relatie wat ons betreft duidelijker en sterker worden gemarkeerd door meer groen in onze dorpen te brengen en in diverse locaties een lokale productenmarkt te organiseren, voor producten uit de eigen gebied.

Het CDA zet in op de kwaliteit van de groene ruimte, samen met bewoners, gebruikers, en gebiedsbeheerders. Aan natuurdoelen moet zo veel mogelijk samen met de agrarische ondernemers worden gewerkt bij realisatie en onderhoud.

11.1 Standpunten

- Het CDA wil bomen en gemeentelijk groen inzetten om de luchtkwaliteit te verbeteren en CO2 op te vangen. Hierop moet het gemeentelijk groenbeleid worden aangepast.
- Het CDA vindt dat grote windmolens niet in het esdorpenlandschap van de gemeente Tynaarlo passen. Voor molens tot maximaal 15 meter (de hoogte van een boom) is eventueel ruimte, mits dit vanuit coöperaties en met betrokken burgers wordt georganiseerd.
- Voor de levensvatbaarheid van de agrarische sector is het belangrijk ruimte te bieden aan gewenste nevenactiviteiten van agrarische bedrijven.
- Het CDA vindt, dat ruimte moet worden geboden aan eigenaren van leegkomende agrarische bebouwing om daaraan een nieuwe in het landschap passende bestemming te geven.
- Het CDA van de gemeente Tynaarlo zet, na verkiezing van Zuidlaren als groenste dorp van Europa, in op de titel "Tynaarlo, de groenste en meest duurzame gemeente van Nederland"!

12. Energie en duurzaamheid

In een eerlijke economie gaat het om meer dan groene energie, afvalrecycling en energiebewustzijn. Het gaat ook om een duurzame arbeidsmarkt die zich laat kenmerken door goed en nabij (vak)onderwijs waar het leren van vaardigheden hoog in het vaandel staat.

Energietransitie is de omslag naar een lager energiegebruik, opgewekt met hernieuwbare energie. Nederland loopt ver achter op de doelstellingen voor duurzame energie en behoort tot de hekkensluiters in de EU. Fossiele brandstoffen zoals aardolie, aardgas en kolen zorgen nu nog voor ongeveer 95 procent van ons energieverbruik. Maar 5 procent van het energieverbruik wordt opgewekt met hernieuwbare, duurzame energie.

'De wereld mooier achterlaten dan dat we haar aantreffen', ofwel goed 'rentmeesterschap' vormt de kern van de CDA-visie op energietransitie. Het CDA is van oudsher de partij van het maatschappelijk initiatief en het zo laag mogelijk in de samenleving neerleggen van verantwoordelijkheden. Ook op het gebied van energietransitie is lokaal maatwerk de sleutel.

De meerwaarde vanuit het CDA-gedachtegoed is om vanuit de samenleving zelf - via gedrag, houding en acceptatie - de energietransitie te bewerkstelligen, in plaats van van bovenaf aan de samenleving op te leggen. Door de verantwoordelijkheid en uitvoering zo laag mogelijk in de samenleving terug te leggen, kan er draagvlak worden gevonden. Dit willen wij nadrukkelijk samen oppakken met de provincies en waterschappen om in de regio de verbindingen met de inwoners en het bedrijfsleven te leggen.

12.1 Standpunten

- Kies voor het bouwen van bedrijfspanden of -kassen die op een goed moment weer omgevormd kunnen worden naar nieuwe toepassingen of duurzaam afgebroken kunnen worden.
- Geef als gemeente het goede voorbeeld. Neem duurzaamheid op in je aanbestedingsbeleid, koop groene energie in en plaats zonnepanelen.
- Het CDA zet zich ervoor in dat we alle woningen, bedrijven en gebouwen voor het jaar 2035 duurzaam isoleren, buurt voor buurt en straat voor straat. Isolatie van gebouwen is namelijk een van de meest effectieve manieren om de uitstoot van CO₂ terug te dringen.
- Het CDA vindt het moeilijk uit te leggen dat er zonneweides kunnen komen op landbouwgrond, terwijl daken van naastgelegen schuren ongebruikt blijven. Zonneweides zouden, mits in goed overleg met omwonenden, kunnen worden toegestaan met een maximum van b.v. 15 of 20 jaar, waardoor dit op termijn weer zou kunnen worden beëindigd.
- Wij willen een Energiekansenkaart opstellen om inzicht te krijgen in de kansen die er zijn op het gebied van hernieuwbare en duurzame energiebronnen.
- Bij nieuwbouwprojecten wil het CDA aandringen op duurzaam bouwen, zoals het mogelijk maken van duurzame energieprojecten in bestemmingsplannen, de nul-op-de-meterwoningen en geen bouwleges vragen bij duurzame investeringen. Bij bestaande bouw kunnen samen met (woningbouw)coöperaties de sociale huurwoningen, scholen, etc. energiezuiniger worden gemaakt.
- De Gemeente maakt afspraken met de netbeheerder, waarin wordt vastgelegd dat het (gas)net wordt verduurzaamd of vervangen. (in nieuwbouwwijken leggen we geen gasnet aan).
- Wij willen het ontstaan van een regionale energiecoöperatie stimuleren, zoals een vereniging voor collectief bezit van windmolens. Bij windenergie verdient het de voorkeur dat de omwonenden daar zelf profijt van hebben, bijvoorbeeld door een lagere energierekening of een jaarlijkse investering in de lokale gemeenschap. Ook wanneer windmolens die met subsidie zijn neergezet na afloop van de subsidieperiode met winst worden doorverkocht, vloeit een deel van de opbrengst terug naar de samenleving.
- In het Omgevingsplan willen wij in samenwerking met betrokken partijen waaronder de netbeheerder en woningcorporaties voorwaarden kunnen stellen aan de keuze voor de toekomstige energie infrastructuur.
- Het CDA wil rookoverlast door houtkachels reduceren door bij overlast de gemeente voorlichting te laten geven over een correcte wijze van stoken. Bij blijvend overlast zal de gemeente regelend optreden door bijvoorbeeld een rookfilter voor te schrijven dan wel andere passende technische maatregelen te treffen.

13. Financiën

Een eerlijke economie vraagt om solide overheidsfinanciën, lagere lasten en een eerlijk en overzichtelijk belastingstelsel. Een solide toekomst is een verantwoordelijkheid van ons allemaal. Het grootste deel van de gemeentebegroting bestaat uit geld van de Rijksoverheid. Slechts een beperkt aandeel komt uit lokale heffingen en belastingen. In beide gevallen is er sprake van belastinggeld, opgebracht door de inwoners van de gemeente. We hebben de overtuiging dat we duurzaam moeten omgaan met de financiële middelen die voorhanden zijn.

14.1 Standpunten

- Uitgangspunten voor het financieel beleid van het CDA zijn: zorgvuldigheid, spaarzaamheid, transparantie en gematigde lokale lasten.

